

NANOS GIGANTUM HUMERIS INSIDENTES

Јана Оршолић, доц.

Ово није грешка, некакав *Lorem Ipsum* наслов из матрице прелома за *Ситнум*. То је верзија изреке на латинском коју бих са енглеског превела као *Свајати на раменима дивова*. Исак Њутн је разумевање ове реченице усмерио када је рекао *If I have seen further, it is by standing on the shoulders of giants*.

На Писму је динамично у последње време. Докторске студије које су кренуле на Факултету примењених уметности 2013. године, на нашем предмету су генерисале нову енергију. Лично и пословно често буду неодојиви аспекти живота стваралаца, па сам се, размишљајући о овоме, питала да ли је та промена моје виђење ситуације, као из реченице Anaïs Nin *We don't see things as they are, we see them as we are*. Какве год да су, са сигурношћу могу да кажем да су промене ту, сада када резултати ове мале тихе револуције постају видљиви на Факултету, у граду и на планети.

Кроз три мале студије случаја које следе представљам вам пројекте који описују текуће редефинисање Писма које градим на темељима онога што су направили наши професори током историје ФПУ дуге готово 70 година.

ЏОФЕР

Пред почетак школске 2015/16 наставници на предмету Графика књиге, Мирјана Живковић и Оливера Батајић Сретеновић, позвале су ме да ставим тачку на уређивање њиховог новог радног простора. Стара радионица за офсет штампу, коју годинама нисмо употребљавали, сада је један од најугоднијих простора за рад на Косанчићевом венцу. Када уђете у ту »18-ицу«, одмах с врата угледаћете велики цитат на зиду, до прозора. Ова реченица професора Филекија је делић разговора који је са њим водила Оливера Батајић Сретеновић и који је објављен у издању нашег удружења *Тито-мејар*, у књизи *Кofer ѿун слова*. Ја сам тај цитат уобличила у композицију исписану смекшаним ћириличним курзивом која се сада живи на факултету свакодневно нас подсећајући не само на професора Филекија, већ и професора Влаховића ког је Оливера наследила на Књизи, па и на све друге дивове на чијим раменима стојимо.

ЏРЕДА

У јуну 2015. започели смо нову традицију. Табла у теоријској сали, у згради ФПУ у Карађорђевој улици, постаје уникатни плакат предмета Писмо током завршне изложбе студентских радова. Овај рад великих димензија буде упечатљива слика за позив посетиоцима преко друштвених мрежа и импозантна добродошлица када нам дођу у госте. Управо је менаџмент београдског бара *Цвеће зла* на друштвеним мрежама видео овај студентски рад и контактирао ме са жељом да студенти понуде решење за сличну словну композицију великих димензија која би се нашла у њиховом простору. У питању је издужена табла која се протеже кроз цео простор,

Фото пројекта Цвеће зла: Каширина Ђирковић, студент четврте године модула Фотографија

позиционирана изнад шанка дужине осам метара. Студенти четврте године графичког дизајна понудили су решења која су управо оно што су у *Цвећу зла* имали на уму. Рад који је започео низ великих композиција изведених обичном школском кредом на црној табли овог врачарског простора дело је Марка Јозовића. Његов рад *LES FLEURS DU MAL*, сложен разноликим верзалним словима, оригинални назив култног Бодлеровог дела по ком је бар добио име, је додаток на растућу колекцију занимљивих савремених уметнина које *Цвеће зла* пажљиво сакупља укључујући младе ауторе, савремену уметност и дизајн у свакодневни живот. У оваквом окружењу наклоњеном експерименту и креацији у свим областима, од хране до декора као *statementa*, вредност радова као што је Маркова композиција кредом специфична је и због свог привременог карактера. *Цвеће зла* нам је дало драгоцену игралиште које ће у будућности запосети наредни студентски радови инспирисани декоративном француском типографијом 19. века.

КАНИБАЛ

Неки пројекти се граде дуго, клешу се и полирају стрпљиво и њихов шарм испливава на површину после много уложеног времена и пажње. За типографска писма која настају овако потребна је солидна визија, непомућен фокус и озбиљна истрајност. С друге стране, постоје фонтови који од првих скица имају специфичан дух, шарм који хвата пажњу на прво гледање. На таквим пројектима је другачије радити, као да сама слова имају свој унутрашњи генератор енергије за рад, а њихов аутор им је заправо у служби, само извршава оно што му се диригује.

Овакав је од почетка био фонт *Канибал* Милоша Златановића. Када је на трећој години донео скице за *display* фонт, одличне калиграфске исписе, био је изненађен када сам га охрабрила да настави да развија слова која је започео да црта у кратком низу од пар слова алфабета. Свако слово било је другачије од претходног и било је јасно да су настала из чистог уживања, из истраживања словних форми кроз графичку игру црно белих форми која може да се развије у нешто интересантно. Милош је искористио свој добар талас, у континуитету градећи током четврте године цео комплет ћириличних и латиничних слова, бројева и интерпункције. Када је први пут тестирао свој фонт у настајању користећи текст преузет са интернета, некакав извештај о актуелним политичким догађајима је у тренутку из неутралног слога са веба у FontLab тестирању био сложен наглашено дизајнерском експерименталном типографијом. Ово је био интересантан, чак циничан обрт, из ког су се родиле идеје о могућим презентацијама фонтова. Њих је публика видела на завршној изложби, у јуну 2016, на којој су фонтови студената четврте године први пут били представљени на Косанчићевом венцу где и настају, а одмах после тога и у Музеју

примењене уметности где је *Канибал* проглашен за најбољи рад из области Писма на основним студијама и постао добитник награде која носи име професора Филекија којим ова прича и почиње.

У самом фото финишу 2016. године *Канибал* је постао доступан и у највећој глобалној продавници фонтова, *MyFonts*, где се сада, у јануару 2017, налази на листи најпродаванијих нових фонтова, *Hot New Fonts*. Овоме сигурно доприноси и то што је за *Канибала* Милош Златановић освојио главну награду на конкурс у америчког часописа *Print* у категорији *Студентски типографски дизајн* за 2016. годину пласиравши се испред студената америчких школа, од којих су три награђена рада са престижног њујоршког факултета *School of Visual Arts*.

Ова награда, посебно у контексту осталих интересантних догађаја на Писму од којих сам неке овде поменула, је подстрек и за млађе студенте, а и за наставнике који верују у припадање континуитету и брижљиву актуелизацију образовног концепта Факултета примењених уметности.

